
Årsmelding for 2012 - Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen

Bakgrunn

Etter at universitetsstyret vedtok nytt reglement for redelighetsutvalget i sak 22b/11, har utvalget bestått av:

Prorektor, professor Berit Rokne, leder
Professor Matthias Kaiser, leder ved Senter for vitenskapsteori
Professor Anne Marit Blokhus, instituttleder ved Kjemisk institutt

I samsvar med § 7 i reglementet, legges utvalgets årsmelding frem for styret (vedlegg 1).

Arbeidet i 2012

Redelighetsutvalget har etter anmodning fra universitetsledelsen behandlet en sak om avslag på søknad om omlevering av doktoravhandling. Utvalget ble supplert med to medlemmer, ett fra Det juridiske fakultet og ett eksternt medlem. Uttalelsen ble oversendt universitetsstyret, som sluttet seg til konklusjonen. Saken er senere, på bakgrunn av Sivilombudsmannens uttalelse i saken, oversendt til Den sentrale klagenemnd. Utvalget har ellers igangsatt utredning i to mottatte saker som vil bli sluttbehandlet i 2013. Videre har utvalget behandlet to henvendelser, om plagiering og om copyright.

Utvalget har arbeidet videre med informasjon om etikk i forskning. I 2012 ble det arrangert to frokostseminarer om etikk. Utvalget arrangerte også for femte år på rad et seminar for forskere og veiledere.

Universitetsdirektørens kommentar

Arbeidet med forebygging av uredelighet er svært viktig, for å sikre høy etisk standard og at forskningsetiske regler etterleves. Redelighetsutvalgets arbeid er av stor betydning og årsmeldingen viser med tydelighet at utvalgets arbeid har vært i tråd med det nye mandatet.

Med dette fremmes følgende forslag til

Vedtak:

Styret tar redelighetsutvalgets årsmelding for 2012 til etterretning.

13.3.2013 – Hilde Hvidsten Bretvin

4/4-13
Lari Tove E. Kvalhaugen

Vedlegg:
Årsmelding 2012

VEDL. SAK NR.: 276-1
STYRE-MØTE 18.11.2013

Redelighetsutvalget
Universitetet i Bergen



2012

Årsmelding

1. Utvalget – sammensetning, arbeidsform og reglement

Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen ble opprettet av Det akademiske kollegium i 2000, og er direkte underlagt universitetsstyret. Utvalget har i 2011 bestått av prorektor Berit Rokne, instituttleder Matthias Kaiser (fra mai) og professor Anne Marit Blokhus.

I den enkelte sak kan utvalget tilkalle inntil to andre medlemmer. Professor Gudrun Holgersen og professor Olav Helge Førde deltok i utvalgets behandling av sak omtalt under 2.1.1. nedenfor. Videre er professor Holgersen oppnevnt som setteleder i utvalget under behandlingen av sak omtalt under 2.2.2 da ett av utvalgets medlemmer var inhabil i saken.

Kollegiesekretariatet er på vegne av universitetsdirektøren sekretariat for utvalget.

Når det gjelder utvalgets *saksbehandling*, er det lagt opp til at denne skal være responderende. I praksis vil det innebære at en sak som kommer til behandling, skal være ferdig forberedt, normalt av et fakultet. Sakens fakta og viktigste problemstillinger skal være klarlagt. Dette er gjort for at behandlingen i Redelighetsutvalget først skal skje etter at man har forsøkt å løse saken på et lavere nivå. Gjennom slik tvistebehandling vil også fakta og problemstillinger tre klart fram. En annen grunn er at utvalget primært skal konsentrere seg om prinsipielle spørsmål.

I 2012 har utvalget hatt fem møter og ferdigbehandlet to saker, samt besvart en rekke henvendelser.

Utvalget har også arrangert frokostmøter og seminar om forskningsetikk.

2. Enkelt saker til behandling i 2012

2.1. Behandlede klagesaker

2.1.1 Klagesak om ph.d.-avhandling (2007/10999)

Saken ble påbegynt i 2011 (sak 12/2011) og gjaldt klage på fakultetsstyrets vedtak om å nekte omlevering av doktorgradsavhandling og tvungen avslutning av forskerutdanning som følge av plagiat. Redelighetsutvalget ble bedt om å vurdere saken før behandling i universitetsstyret. Utvalget fant det nødvendig å få oppnevnt to sakkyndige som i samsvar med reglene for Redelighetsutvalget supplerte utvalget og det samlede utvalget konkluderte i sin uttalelse av 9.1.2012 med en enstemmig anbefaling overfor universitetsstyret at klagen ikke skulle tas til følge. Universitetsstyret sluttet seg i møte 16.2.2012 til dette. Se pkt 4.1. om oppfølging med uttalelse fra Sivilombudsmannen.

2.1.2 Konflikt mellom prosjektleder (veileder) og prosjektmedarbeider (2012/79149)

Konflikten gjaldt rettighetene til et manuskript og hvem som skulle presentere innlegget på en konferanse. Utvalget kom i sin uttalelse, som ble oversendt klager 5.2.2013, til at veileder ikke hadde krenket klagers rettigheter til åndsverk, men bemerket samtidig at saken hadde oppstått som følge av misforståelser om rettighetsbegrepet og rekkevidden av de ulike rettighetene.

2.1.3 Klage på veiledersituasjonen og publiseringspraksis (2010/13263)

Saken ble omtalt i utvalgets rapport for 2011, pkt 2.1. Brev datert 6.11.2012 fra fakultetet, hvoretter saken anses avsluttet.

2.2. Mottatte saker, under behandling

2.2.1 Påstand om vitenskapelig uredelighet knyttet til doktoravhandling fra slutten av 1980-tallet. Saken er oversendt fakultetet for vurdering og vil komme til behandling i 2013. (2012/11784)

2.2.2 Vurderinger knyttet til bruk av helseopplysninger

Saken gjelder prosjektleders forhold ved behandling av helseopplysninger og sensitive personopplysninger uten samtykke fra de registrerte og uten gyldig konsesjon fra Datatilsynet. Da prorektor var inhabil i denne saken, ble professor Gudrun Holgersen oppnevnt som setteleder. Saken vil bli sluttbehandlet i 2013. (2012/9813)

2.3. Henvendelser

2.3.1 Forespørsel fra et fagmiljø om hvordan det skulle gripe an et tilfelle av plagiat ved utenlandsk universitet. Instituttleder ble anbefalt å ta direkte kontakt med angjeldende universitets rektor, som på bakgrunn av slik henvendelse fulgte opp saken. (2012/6415)

2.3.2 Spørsmål om copyright i forbindelse med en publikasjon. Saken ble forelagt det aktuelle fakultet, som fant påstandene grunnløse. Saken ble avvist. (2012/11148)

2.4. Oppfølging eksternt

2.4.1 Sak omtalt under 1.1 ble påklaget til Sivilombudsmannen, som i uttalelse av 5.2.2013 kom til at Den sentrale klagenemnd, ikke universitetsstyret var rette klageorgan i denne saken. Hele saken er følgelig oversendt klagenemnda for behandling.

2.4.2 Sak omtalt under 2.2 i årsmeldingen for 2011 om mulig vitenskapelig uredelighet ble avvist av Granskingsutvalget (Nasjonalt utvalg for gransking av redelighet i forskning). Avvisningsvedtaket ble klaget inn for Kunnskapsdepartementet, som i brev av 31.10.2012 kom til at klagen ikke kunne tas til følge. (2011/2426)

3. Seminarer i regi av Redelighetsutvalget

Redelighetsutvalget arrangerte flere seminarer i løpet av 2012. Redelighetsutvalget arrangerte 2 frokostseminarer på Studentsenteret og et 2 dagers seminar på Solstrand.

3.1 Frokostseminarer

3.1.1 "Juks – Hvordan forskere svindler – og hvorfor det ikke er så farlig", 14. mars
Erik Tunstad var innleder på vårens første frokostseminar. Han holdt et foredrag med utgangspunkt i sin egen bok Juks.. "Boken er en kavalkade over smålåtne og storslåtte forskningssvindler fra 1700-tallet og frem til i dag – fra Johann Beringers fossile frosker, komplette med hud, øyne og kjøtt på beina (og i ferd med å pare seg!), til vår egen Jon Sudbø, som en stakket stund fikk oss til å tro at vi kom til å dø av å ta en Paracet. Erik Tunstad diskuterer berømteter som Darwin, Einstein, Mendel og Pasteur – og spør om man kan anvende nåtidens regler om redelighet i forskning på fortiden. For hvor hadde vitenskapen vært i dag om vi ikke av og til, opp gjennom historien, hadde latt ett og annet råttent eple eller en og annen «eager lab assistant» følge Jenks lov?" (Ref. Humanistisk forlag). Matthias Kaiser kommenterte foredraget før debatt.
Sted: Studentsenteret. Deltagere: ca 60.

3.1.2 Frokostseminar om Open Access, 3. oktober

UiB oppfordrer sine ansatte til åpen publisering. Redelighetsutvalget arrangerte derfor et frokostseminar i 2012 som tok for seg ulike etiske utfordringer knyttet til åpen publisering, både for den individuelle forsker samt forskersamfunnet i et mer globalt perspektiv. Professor

Rune Nilsen, UiB (tidl. Senter for internasjonal helse) innledet med foredraget «*Open access i et globalt perspektiv*». Deretter holdt daglig leder for CRISTin, Current Research Information System In Norway Katrine Weisteen Bjerde, daglig et innlegg: *Open Access sett fra forskerens perspektiv*. Kommentarer ved instituttleder Matthias Kaiser før det ble debatt. Sted: Studentsenteret, Egget. Deltagere: ca 50.

3.2 2 dagers seminar i forskningsetikk

Seminar i forskningsetikk på Solstrand, 31. oktober - 1. november.

Årets etikkseminar på Solstrand tok opp følgende forskningsetiske problemstillinger:

- *Are research standards under pressure? (dag 1)*
- *What will disciplinary peer review become in the digital and innovative age? (dag 2)*

Seminaret ble holdt på engelsk.

Dag 1 hadde 4 foredragsholdere som innledet til tema før diskusjon med salen. Dag 2 ble tematikken diskutert i panel. Professor Silvio Funtowicz, professor 2 ved SVT, var invitert spesielt til å bidra begge dager. Det vises ellers til programmet.

Hovedmålgruppen for seminaret var forskere og veiledere for masterstudenter og ph.d.-kandidater ved UiB. Det var til sammen 39 personer til stede på seminaret de to dagene det varte. De fleste deltagere var fra UiB.

Programmer til alle seminarene ligger i ePhorte på 08/1413.

Redelighetsutvalget anser formidlingsarbeidet fremover som en sentral oppgave og vil finne egnede formidlingskanaler.

4. Meldingsskjema

Utvalget har fått utarbeidet et meldingsskjema, basert på det skjema Det nasjonale granskingsutvalget benytter. Skjemaet benyttes rutinemessig ved innmeldte saker og blir også oversatt til engelsk.

27.02.-7.3.13/Bente Krossøy /Hilde Hvidsten Bretvin